

Pluimveeketen krijgt meer en beter geschoold personeel

Na een aantal jaren van sterke teruggang in het aantal leerlingen en studenten in het pluimveehouderij- onderwijs, is het onderwijs in Nederland voor deze sector 'op de schop gegaan'. Door een goede samenwerking tussen meerdere scholen is het sinds die tijd weer gelukt om het pluimveeonderwijs nieuw leven in te blazen.

Adriaan Vernooij
Wageningen UR Livestock Research

Nadat eerst het onderwijs voor het MBO (de AOC's) gericht op werk in de primaire sector was gereorganiseerd, is nu een begin gemaakt met verbetering van het pluimveeonderwijs op HBO-niveau. Voor de toekomstige adviseurs in de pluimvee-industrie dus.

Maar is het genoeg?

De opleidingen gericht op de landbouw en veehouderij zijn sterk afgenomen in populariteit in het groene onderwijs. Op de AOC's (of MAS zoals toen genoemd) werd in 1985 les gegeven aan zo'n 27.000 leerlingen, waarvan 9.000 een opleiding volgden gericht op de primaire sectoren. In 2010 zijn er 28.000 leerlingen op de AOC's, maar minder dan 2.000 maken nu de keuze voor een opleiding in deze sectoren. Dit betekent een groot tekort aan vakbekwaam personeel, ook voor de pluimveehouderij.

De samenwerking tussen AOC's voor het pluim-

veeonderwijs heeft sinds 2008 geleid tot een instroom van jaarlijks zo'n 20 nieuwe pluimvee-geplomeerden. Tot 2010 werd deze pluimvee-specialisatie alleen landelijk verkregen in Barneveld, in 2001 is een start gemaakt met eenzelfde opleiding ook in Zuid-Nederland, waar de uitvoering verzorgd wordt door Karpos (AOC Citaverde en AB Limburg). Hierdoor is het aantal leerlingen gestegen tot 30. Toch is de vraag naar nieuwe bedrijfsopvolgers en vervangend personeel nog steeds vele malen groter: jaarlijks is er behoefte aan ongeveer 50 nieuwe bedrijfsopvolgers en zo'n 150 nieuwe medewerkers. Omdat het personeelsverloop in de pluimveehouderij relatief groot is, is het aantal van 150 nog aan de lage kant. Het personeelsverloop wordt de komende tijd nader onderzocht door de Groene Kennis Coöperatie en het pluimveebedrijfsleven.

Gericht op HBO-functies

Ook bij de pluimvee-keten-bedrijven is er een groot tekort aan HBO-geschoold personeel met

voldoende kennis van de sector. Om die reden is het pluimveeonderwijs dit schooljaar (2011-2012) uitgebreid naar de HBO-instellingen. Op de CAH in Dronten volgen 15 studenten uit het 1e jaar ook gespecialiseerd pluimveeonderwijs. Voor Zuid-Nederland overweegt Has den Bosch eenzelfde opzet vanaf het schooljaar 2012-2013.

Quick scan voor meer inzicht

Om een beter inzicht te krijgen in de scholingsbehoefte van nieuwe adviseurs in de pluimveeketen, is recentelijk een quick scan uitgevoerd bij 25 bedrijven die de totale breedte van de pluimveeketen vertegenwoordigen. Deze quick scan is gevolgd door diepte-interviews bij enkele bedrijven. Alle bedrijven zijn bevestigd op de verschillende functies die er zijn en het opleidingsniveau wat daarbij hoort. Daarnaast is er ingegaan op de huidige bijscholingsactiviteiten die binnen het bedrijf zelf of elders gevolgd worden.

De kennisbehoefte in de pluimveeketen is niet uniform. Voor bedrijven die actief zijn in de opfok is kennis van de primaire productie van groot belang. Voor bedrijven die zich richten op productontwikkeling en verkoop is een redelijke basiskennis van de pluimveesector een vereiste, die voor een goed functioneren als productontwikkelaar gepaard moet gaan met creativiteit en een innovatieve houding. Verkopers moeten beschikken over goede commerciële vaardigheden die zij in kunnen zetten in de keten. Verkoop en advies zullen in de toekomst meer gescheiden gaan worden en dat betekent dat adviseurs die hun kennis willen verkopen, zich inhoudelijk sterk zullen moeten ontwikkelen en kunnen excelleren op de aspecten van de pluimvee-productie kolom.

Veel bedrijfsspecifieke bijscholing wordt door bedrijven zelf of door bedrijven gezamenlijk verzorgd. Een algemene basisopleiding over broedprocessen wordt verzorgd door een producent van broedmachines, ook voor medewerkers van concurrenten. De bedrijfsspecifieke kennis over gebruik van eigen broedmachines wordt uit concurrentieoverwegingen uiteraard niet gedeeld. Zo ontstaat er een scheiding tussen pre-competitieve en competitieve kennis. Dit geldt onverkort voor

NIEUWE SCHOLING

Rechts onder scholingsconsulent Dineke Rietveld, toen nog werkzaam als docent voor het nieuwe pluimveeonderwijs bij PTC+.

Foto: WUR

alle partijen in de pluimketen: even zo goed voor stalinrichting, voer en gezondheidszorg. Opleidingen gericht op brede, pre-competitieve kennis kunnen versterkt worden door een betere samenwerking tussen bedrijfsleven en HBO-instellingen. Daar is ook vanuit het bedrijfsleven veel behoefte aan. Het hoger beroepsonderwijs zal zich de komende jaren in toenemende mate gaan richten op deze invulling van de kennisbehoefte van het bedrijfsleven. De sector heeft behoefte aan mensen op HBO-niveau met een redelijk inzicht in de pluimveesector, maar de verdergaande specialisatie zal in het bedrijfsleven zelf plaatsvinden. Door een goede samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs kunnen inhoudelijke kennis van het bedrijfsleven en didactische kennis vanuit het onderwijs elkaar versterken en wederzijds bestuiven. En dat geldt zowel voor het regulier onderwijs als voor bijscholing in het bedrijfsleven.

Voor de adviseur van nu?

Tijdens een recente Agrivaknet-pluimveebijeenkomst ging de discussie vooral over de kennis en kwaliteiten van de adviseur. Waarbij de conclusie getrokken werd dat een goede adviseur de primaire pluimveehouder adviseert, maar ook niet zonder de kennis vanuit de primaire sector kan om zelf bij te blijven. Primaire sector en keten hebben elkaar nodig en door de ontwikkeling van een pluimvee-onderwijsprogramma waarin MBO en HBO samenwerken, wordt nu ook al in het onderwijs de basis gelegd, voor de gewenste interactie in de sector.

Scholingsconsulent

In diverse sectoren zijn scholingsconsulenten werkzaam, die een brugfunctie vervullen tussen bedrijfsleven en onderwijs. Sinds september 2011 is Dineke Rietveld voor Aequor actief als scholingsconsulent voor de dierlijke sectoren. Zij heeft als taak de scholing van zowel ondernemers als medewerkers in de varkens-, pluimvee- en melkveehouderij te bevorderen: "Hoewel het misschien zo lijkt, kom ik niet op bedrijven om cursussen aan te prijzen. Waar het om gaat, is dat ondernemers nadenken over waar ze over vijf jaar met hun bedrijf staan, wat is daar voor nodig en wat vraagt dat van hen-zelf en hun medewerkers". Scholing is dan vaak een belangrijk middel om bedrijfsdoelstellingen te halen of bedrijfsmatige knelpunten op te lossen.

Bijscholing docenten

Voor goed onderwijs is ook een goede bijscholing van docenten belangrijk. Daar wordt veel aandacht aan besteed op jaarlijkse bijscholingsdagen die door de brancheorganisaties, het bedrijfsleven, het productschap Pluimvee en Eieren en Wageningen UR gezamenlijk worden georganiseerd. De laatste ontwikkelingen vanuit onderzoek en productontwikkeling in het bedrijfsleven worden doorgenomen. Tevens bieden deze dagen een goede mogelijkheid om met vertegenwoordigers vanuit de praktijk te sparren over de toekomst van de sector en de manier waarop het onderwijs daarop in spelen kan. De agenda voor de studiedagen voor docenten in de intensieve veehouderij zijn te vinden op www.varkensnet.nl.

